

LASTENSUOJELU AUTTAA LASTA –

TIETOPAKETTI LASTENSUOJELUN YHTEISTYÖKUMPPANEILLE

Uusi lastensuojelulaki tuli voimaan 1.1.2008. Uusi laki korostaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä kunnan järjestämien palveluiden piirissä, lapsen osallisuutta sekä työskentelyn suunnitelmallisuutta

Mitä lastensuojelu on?

Lastensuojelu on lapsen hyvinvoinnin turvaamista. Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön. Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Ehkäisevä työ ja varhainen tuki ovat tehokkainta lastensuojelua.

Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojelulain mukaan seuraavien viranomaistahojen ja muiden toimijoiden on viipymättä ja salassapitosäännösten estämättä tehtävä lastensuojeluilmoitus, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä.

- sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdiskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt
- muun sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai turvapaikan hakijoiden vastaanotto toimintaa tai hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt
- terveydenhuollon ammattihenkilöt
- rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa oleva
- palo- ja pelastustoimen palveluksessa oleva

Ilmoitusvelvollisten tahojen tulisi tehdä ilmoitus aina kirjallisesti (lomake kaupungin kotisivuilla) Kiireellisessä tilanteessa tehdystä suullisesta ilmoituksesta pyydetään aina kirjallinen ilmoitus. Kirjallisen ilmoituksen voi postittaa osoitteella Kauniaisten sosiaali- ja terveystoimi, PL 52, 02701 Kauniainen tai lähettää sisäisellä postilla tai faksilla 5056530.

Jos lapsen tilanne mietityttää, eikä ole varmuutta siitä pitäisikö lastensuojeluilmoitus tehdä, voi konsultoida ensin sosiaalityöntekijää mainitsematta lapsen nimeä.

Pyyntö lastensuojelutarpeen arvioimiseksi

Edellä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa salassapitosäännösten estämättä myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa tehtynä pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi.

Pyyntö tulee tehdä viipymättä ja ilmoitusvelvollisen tahon tulee pyynnön yhteydessä

ilmoittaa siihen johtaneet syyt. Jos ilmoitusvelvollinen ei tavoita perhettä viipymättä, ei ilmoitusvelvollisuutta voi toteuttaa pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi.

Myös yksityishenkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen

Myös muu kuin edellä tarkoitettu henkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Milloin lastensuojelun tarve olisi hyvä selvittää?

Kaikilla lapsilla ja lapsiperheillä on pulmatilanteita mutta suurin osa niistä voidaan järjestää lapsen omassa elinpiirissä, esim. koulun tai päivähoidon tai muun tahon järjestämän tuen avulla. Lastensuojeluilmoitus on syytä tehdä esim.

seuraavanlaisissa tapauksissa:

- lapsen hoitoa, huolenpitoa ja kasvatusta laiminlyödään
- lasta pahoinpidellään tai käytetään seksuaalisesti hyväksi tai näiden uhkaa on olemassa
- lapsi on liikaa yksin tai liikkuu myöhään ulkona
- lapsi käyttäytyy poikkeavasti: aggressiivisesti, voimakkaan levottomasti, ahdistuneesti tai masentuneesti tms.
- lapsi käyttää päihteitä
- lapsi varastelee tai käyttäytyy muuten rikollisesti
- lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmat tai jaksamattomuus

Jos tilanne on niin vakava, että on toimittava heti, on virka-ajan ulkopuolella otettava yhteyttä Espoon sosiaali- ja kriisipäivystykseen, joka palvelee ympäri vuorokauden, puh, 8164 2439.

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tehdään syntymättömästä lapsesta tilanteissa, joissa on syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Samat tahot, jotka ovat velvollisia tekemään varsinaisen lastensuojeluilmoituksen, ovat myös velvollisia tekemään ennakollisen lastensuojeluilmoituksen.

Ennakollisessa lastensuojeluilmoituksessa ilmoituskynnys on korkeampi. Ilmoittajalla tulee olla varmaa tietoa lapsen äidin päihdeongelmasta, vakavasta mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta. Päivystävän sosiaaliviranomaisen on viipymättä arvioitava lapsensuojeluilmoituksen kohteena olevan henkilö sosiaalipalvelujen tarve. Lastensuojeluasia tulee vireille ja lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta kun lapsi on syntynyt.

Mihin lastensuojeluilmoitus johtaa?

Kun joku lapsen tilanteesta huolestunut viranomainen tai muu henkilö tekee lastensuojeluilmoituksen, nimetään lapselle hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä, jonka on lain mukaan tehtävä selvitys lastensuojelutarpeesta. Tätä selvitystä kutsutaan lastensuojelutarpeen selvitykseksi ja se on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluilmoituksen saapumisesta. Kiireellisessä tilanteessa sosiaalityöntekijä aina ensin arvioi, onko lapsi kiireellisen sijoituksen tarpeessa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.

Lastensuojelutarpeen selvitys

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee selvityksen yhdessä toisen lastensuojeluun perehtyneen sosiaalityöntekijän kanssa. Selvityksen käynnistyessä lapsi tulee lastensuojelun asiakkaaksi. Selvitys alkaa sillä, että sosiaalityöntekijä on yhteydessä vanhempiin ja lapseen joko kirjeitse tai puhelimitse. Aluksi sosiaalityöntekijä kutsuu koko perheen alkutapaamiseen, jossa tutustutaan perheeseen, keskustellaan lastensuojelun tietoon tulleista huolenaiheista ja sovitaan selvityksen aikataulusta. Jos huoli lapsesta on tullut tietoon joltakin yhteistyötaholta, esimerkiksi päivähoidosta tai koulusta, voidaan myös sen edustaja kutsua alkutapaamiseen.

Selvityksen aikana tavataan lasta ja perhettä yleensä useita kertoja. Lasta ja vanhempia tavataan aina myös erikseen. Selvityksen aikana tehdään tarvittaessa myös kotikäyntejä. Näissä tapaamisissa selvitetään lapsen ja vanhempien näkemyksiä perheen tilanteesta. Lapsen mielipide ja näkemykset selvitetään tarkoin ja lapsen kanssa asioita käsitellään aina hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Sosiaalityöntekijä on tarpeen mukaan yhteydessä esim. kouluun, päivähoitoon tai neuvolaan selvittääkseen lapsen elämäntilannetta.

Yhteistyökumppaneiden rooli lastensuojelutarpeen selvityksessä

Lastensuojelutarpeen selvitys aloitetaan alkutapaamisella, johon kutsutaan lapsi sekä hänen vanhempansa. Tähän tapaamiseen voidaan kutsua mukaan myös lastensuojeluilmoituksen tehnyt taho.

Lastensuojelulla on lain mukaan oikeus pyytää tietoja, jotka ovat lastensuojelun tarpeen selvittämisen kannalta välttämättömiä. Muilla viranomaisilla puolestaan on velvollisuus antaa näitä tietoja lastensuojelulle (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 20 §)

Avohuollon tukitoimien ensisijaisuus

Lastensuojelutarpeen selvityksen päätteeksi tehdään kirjallinen yhteenveto, johon kootaan lapsen ja vanhempien tapaamisissa esille tulleita asioita. Nämä asiat käsitellään tavallisesti koko perheen kanssa yhteenvetotapaamisessa. Jos huoli lapsesta on tullut lastensuojeluun jonkin yhteistyötahon kautta, voidaan myös yhteistyökumppani tarvittaessa kutsua yhteenvetotapaamiseen.

Jos selvityksessä todetaan, että lastensuojelun tarvetta ei ole, lastensuojelun asiakkuus päättyy. Tarvittaessa perhe voidaan ohjata muiden palvelujen piiriin. Jos todetaan, että lapsi on lastensuojelun tarpeessa, asiakkuus jatkuu ja lapselle laaditaan asiakassuunnitelma, johon kootaan lapsen ja perheen tarvitsemat palvelut ja tukitoimet. Lastensuojelun tuki perustuu avohuollon tukitoimien ensisijaisuuteen.. Avohuollon tukitoimia voivat olla esim.

- perhetyö
- tukihenkilön tai tukiperheen nimeäminen lapselle
- perheneuvola
- taloudellinen tuki
- erilaiset ryhmät
- mielenterveys – tai päihdepalvelut
- lyhytaikainen sijoitus tukitoimenpiteenä
- perhekuntoutus

Avohuollon tukitoimenpiteet voivat olla siis samoja palveluita, joita on tarjolla normaalipalvelujen piirissä.

Joskus lapsi tarvitsee sijaishuoltoa

Joskus ongelmat voivat olla niin vakavia, että lapsen edun mukaista on järjestää hänelle hoito kodin ulkopuolelle esim. sijaisperheessä tai laitoksessa. Sijoitus

sukulaisperheeseen on myös mahdollinen. Sosiaalityöntekijät selvittävät sijaishuoltopaikan sopivuuden lapsen tarpeisiin. Myös silloin kun lapsi sijoitetaan, tuetaan lapsen oman perheen ja lapsen yhteydenpitoa. Lapsen vanhempien kanssa työskennellään sijoituksen aikana ja tavoitteena on, että lapsi voisi palata kotiin